

I. А. ЮР'ЄВА, Р. О. ШЕВЧЕНКО

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ТА КРИЗОВОГО СТАНУ ПРИ ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННІ

У статті розглянуто методи діагностики фінансових ризиків і кризового стану підприємств в контексті податкового планування. Актуальність тематики діагностики фінансових ризиків та кризового стану при податковому плануванні обумовлена низкою факторів, таких як складність економічної ситуації. Сучасна економіка характеризується нестабільністю, що підвищує ризики для підприємств. Ефективне податкове планування дозволяє знизити податкові навантаження та забезпечити фінансову стабільність підприємства. Посилення податкового контролю: В умовах посилення податкового контролю важливо вміти ідентифікувати ризики, пов'язані з податковим плануванням, щоб уникнути штрафних санкцій та податкових спорів. Аналізуються основні фактори, що впливають на виникнення ризиків, такі як зміни в законодавстві, економічна нестабільність та внутрішні управлінські проблеми. Описано підходи до оцінки ризиків, включаючи фінансовий аналіз, оцінку податкових зобов'язань та виникнення кризових ситуацій, приділена розробці ефективних стратегій податкового планування для мінімізації негативних наслідків та підвищення фінансової стабільності підприємства. Запропоновані методи є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.

Ключові слова: підходи; ефективність; моделі; типи; фінансові ризики; кризовий стан; податкове планування; податкові ризики; фінансовий аналіз; управління ризиками; економічна нестабільність; фінансова стабільність; податкові зобов'язання; управлінські рішення; оцінка ризиків; методи діагностики; мінімізація ризиків; антикризове управління; підприємство

I. YURYEVA, R. SHEVCHENKO

DIAGNOSIS OF FINANCIAL RISKS AND CRISIS STATE IN TAX PLANNING

The article examines methods for diagnosing financial risks and the crisis state of enterprises in the context of tax planning. The relevance of diagnosing financial risks and crisis conditions in tax planning is driven by several factors, such as the complexity of the economic situation. The modern economy is characterized by instability, which increases risks for enterprises. Effective tax planning helps reduce tax burdens and ensure the financial stability of the enterprise. Strengthened tax control: In the context of increased tax control, it is important to identify risks associated with tax planning to avoid penalties and tax disputes. The article analyzes the main factors influencing the emergence of risks, such as changes in legislation, economic instability, and internal management issues. Approaches to risk assessment are described, including financial analysis, evaluation of tax liabilities, and the occurrence of crisis situations. Special attention is paid to developing effective tax planning strategies to minimize negative consequences and enhance the financial stability of the enterprise. The proposed methods are essential tools for managerial decision-making in conditions of uncertainty.

Keywords: approaches; effectiveness; models; types; financial risks; crisis state; tax planning; tax risks; financial analysis; risk management; economic instability; financial stability; tax liabilities; managerial decisions; risk assessment; diagnostic methods; risk minimization; crisis management; enterprise

Вступ. В умовах нестабільної економічної ситуації та динамічних змін у податковому законодавстві питання діагностики фінансових ризиків та кризового стану набувають особливої актуальності. Фінансова стабільність та ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від їх здатності ідентифікувати, оцінювати та мінімізувати фінансові ризики, які виникають у процесі податкового планування.

Одним з ключових елементів успішної фінансової діяльності підприємства є податкове планування, яке дозволяє оптимізувати податкові зобов'язання, забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами та зменшити ймовірність виникнення кризових ситуацій. Неврахування потенційних податкових ризиків може призвести до значних фінансових втрат, штрафів, а також до загрози банкрутства. Тому актуальним є дослідження методів діагностики фінансових ризиків та кризового стану, які дозволяють попередити негативні наслідки та забезпечити довгострокову фінансову стабільність підприємства.

Постановка завдання. Актуальність тематики діагностики фінансових ризиків та кризового стану при податковому плануванні обумовлена низкою факторів, таких як складність економічної ситуації. Сучасна економіка характеризується нестабільністю, що підвищує ризики для підприємств. Ефективне податкове планування дозволяє знизити податкові навантаження та

забезпечити фінансову стабільність підприємства. В умовах посилення податкового контролю важливо вміти ідентифікувати ризики, пов'язані з податковим плануванням, щоб уникнути штрафних санкцій та податкових спорів. Фінансова стабільність підприємства залежить від його здатності вчасно виявляти та оцінювати фінансові ризики. Діагностика кризових станів допомагає запобігти неплатоспроможності та банкрутству. Часті зміни у податковому законодавстві, зміна податкових правил вимагають постійного моніторингу та адаптації податкової політики підприємства, що підвищує важливість діагностики ризиків. Крайням, в умовах інтеграції у світову економіку важливо враховувати міжнародні стандарти та практики податкового планування, що впливає на ризики та кризові ситуації.

Аналіз стану питання.

Дослідження теоретичних та практичних питань сучасних підходів та методологічну базу для вивчення впливу діагностики фінансових ризиків та кризового стану при податковому плануванні аналізували закордонні та вітчизняні вчені, такі як: Кристофер Ноулз, який досліджував у своїх працях і аналізував міжнародне податкове планування та інструменти мінімізації податкових ризиків через оптимізацію структури бізнесу, Роберт Нортон і Девід Каплан аналізували ризики, включаючи податкові, як частину стратегічного управління підприємством. Марк Сандерсон, вивчав ризики, пов'язані з податковими

перевірками та розробив стратегії податкового комплаєнсу (відповідності вимогам законодавства) для зменшення ризиків, Й. Шумпетер – досліджував вплив податкової політики на економічний розвиток та фінансові кризи. Вивчали питання фінансової безпеки країн та їх залежність від податкової політики низка вчених: Майкл Портер – аналізував фактори ризику, зокрема податкових, є важливим для розуміння впливу податкової політики на бізнес. Джон Креймер розглядав роль податкових ризиків у транснаціональних корпораціях та інструментах зменшення ризиків, таких як використання податкових угод і захист від подвійного оподаткування. Також значний внесок є в роботах Ю. Воробйова, А. Крисоватого, О.Сидоровича І. Бланка та інших.

Існуючі методи розв'язання задачі.

Для аналізу теоретичних та практичних завдань, пов'язаних із діагностикою фінансових ризиків і кризового стану при податковому плануванні, використовують різноманітні методи дослідження. Основні з них включають фінансовий аналіз, економіко-математичне моделювання, моделі прогнозування фінансових ризиків та кризового стану, методи сценарного аналізу статистичні методи та системний підхід, методи оптимізації податкового планування, методи комплексної оцінки податкових ризиків, методи структурного податкового планування, автоматизовані системи діагностики та планування.

Мета роботи. Мета дослідження полягає у розробці та вдосконаленні підходів до діагностики фінансових ризиків та кризових станів у контексті податкового планування підприємств. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати існуючі методи та інструменти діагностики фінансових ризиків, визначити основні фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства, розробити комплексну методику оцінки кризового стану підприємства з урахуванням податкового навантаження, запропонувати рекомендації щодо мінімізації податкових ризиків та запобігання кризовим явищам у діяльності підприємств.

Проведене дослідження дозволить не лише вдосконалити практику податкового планування, але й забезпечити належний рівень фінансової безпеки підприємств у сучасних умовах.

Постановка задачі. В аналізі питання передбачається визначення конкретних наукових і практичних проблем, які необхідно вирішити для досягнення цілей дослідження. Задачі включають аналіз теоретичних основ діагностики кризового стану, фінансової безпеки та фінансових ризиків, податкового планування.

Результати дослідження.

Аналіз питання "Діагностика фінансових ризиків та кризового стану при податковому плануванні" є важливим аспектом управління фінансовою безпекою підприємства. Нижче наведено основні елементи та підходи до діагностики фінансових ризиків і кризового стану в контексті податкового планування. Розкриємо поняття фінансових ризиків та кризового стану: фінансові ризики включають ризики втрати доходів, ліквідності, платоспроможності, інвестиційні та

кредитні ризики. Кризовий стан означає неспроможність підприємства виконувати свої зобов'язання, що може призвести до банкрутства.

Податкове планування як інструмент управління ризиками відображає оптимізацію податкових зобов'язань, вибір найбільш вигідної податкової стратегії, яка мінімізує податкові ризики. Вибір податкової юрисдикції із використанням міжнародних схем податкового планування, а також моніторинг податкових змін з регулярним оновленням податкових стратегій відповідно до змін у законодавстві.

Оптимізація податкових зобов'язань полягає у виборі таких законних методів і стратегій управління податками, які дозволяють підприємству знизити податкове навантаження, не порушуючи законодавства. Основна мета оптимізації — підвищення ефективності податкового планування, збільшення чистого прибутку та зміцнення фінансової стійкості підприємства. Вона охоплює різноманітні підходи, включаючи структурування бізнесу, використання податкових пільг, угод про уникнення подвійного оподаткування тощо.

Основні елементи оптимізації податкових зобов'язань Вибір оптимальної системи оподаткування: юридичні особи можуть обирати загальну систему оподаткування або спрощену (наприклад, єдиний податок для малого бізнесу). Для фізичних осіб-підприємців (ФОП) також існують різні групи оподаткування з різними ставками та вимогами, які можна оптимізувати залежно від доходу та видів діяльності. Використання податкових пільг та знижок передбачає пільгове оподаткування окремих видів діяльності, наприклад, наукових розробок, експортних операцій. Використання інвестиційних податкових кредитів, звільнення від податку на прибуток за певних умов, податкових канікул для нових підприємств. Оптимізація структури бізнесу це створення холдингових структур, де материнська компанія володіє дочірніми, що дозволяє перерозподіляти доходи та витрати між ними. Створення дочірніх компаній в офшорних юрисдикціях для зниження податкового навантаження (з урахуванням законодавчих обмежень та вимог до звітності). Встановлення внутрішньо групових цін (між пов'язаними підприємствами) таким чином, щоб максимізувати прибуток у юрисдикціях із нижчим рівнем оподаткування. Застосування договорів на поставку, оренду, надання послуг між компаніями групи для оптимізації витрат і доходів. Використання положень міжнародних податкових угод, які дозволяють зменшити або уникнути подвійного оподаткування доходів, отриманих за кордоном. Зменшення ставок податку на дивіденди, відсотки, роялті тощо при міжнародних фінансових операціях. Оптимізація амортизаційної політики застосовує підходи і методи прискореної амортизації для зменшення податкової бази у короткостроковій перспективі. Застосування спеціальних податкових правил амортизації для окремих категорій активів (наприклад, обладнання або НДІ) пропонує податковий менеджмент витрат, як максимізацію витрат, що підлягають податковому вирахуванню (наприклад, витрати на рекламу, представницькі витрати, витрати на навчання персоналу). Відбувається використання рахунків, що

дозволяють оптимізувати оплату витрат з урахуванням ПДВ (якщо підприємство є платником ПДВ), оптимізація сплати податків у часі з вибором оптимальних строків для визнання доходів і витрат, щоб розподілити податкове навантаження у часі. Використання механізмів авансових платежів, щоб зменшити разове податкове навантаження наприкінці звітного періоду. Застосування спрощеної системи оподаткування для малого бізнесу, який може обрати спрощену систему оподаткування (єдиний податок), що дозволяє зменшити витрати на податки порівняно із загальною системою. Холдингова структура відтворюється, коли компанія створює кілька юридичних осіб для розподілу прибутку та податкових зобов'язань у різних юрисдикціях. Використання збитків минулих періодів для зменшення податкової бази поточного періоду. Оптимізація має бути виключно в рамках чинного законодавства. Використання нелегальних методів може призвести до штрафів і санкцій. Надмірна податкова оптимізація може негативно вплинути на імідж компанії, особливо якщо вона використовує офшорні схеми. Впроваджується податковий комплаєнс, тоді підприємство має слідкувати за змінами в податковому законодавстві, щоб не допустити порушень. Інтеграція діагностики ризиків і податкового планування — це процес поєднання аналізу фінансових ризиків підприємства із стратегією податкового планування для забезпечення комплексного підходу до управління фінансовою стійкістю та мінімізації податкових ризиків. Така інтеграція дозволяє підприємствам ефективніше реагувати на фінансові виклики та забезпечувати довгострокову стабільність.

Необхідно зазначити інтеграцію діагностики ризиків і податкового планування, виявлення взаємозв'язку між фінансовими ризиками та податковим плануванням. Фінансові ризики, такі як ризик ліквідності, валютні ризики, кредитні ризики, можуть впливати на здатність підприємства своєчасно виконувати свої податкові зобов'язання. Ефективне податкове планування враховує ці ризики, щоб уникнути додаткових витрат та штрафів. Зниження кризових явищ відбувається за рахунок інтеграції, що дозволяє вчасно ідентифікувати фінансові труднощі та розробити заходи для їх мінімізації. Це зменшує ймовірність виникнення кризових ситуацій, пов'язаних із податковим навантаженням. Об'єднання діагностики ризиків і податкового планування забезпечує більш точне прогнозування фінансових потоків та оптимальне управління фінансовими ресурсами підприємства. Методи інтеграції діагностики ризиків і податкового планування відбуваються за рахунок регулярного фінансового та податкового аудиту. Аналіз чутливості та сценарне моделювання передбачає оцінку впливу зміни ключових фінансових та податкових показників на фінансовий стан підприємства. Моделювання різних сценаріїв розвитку подій, включаючи зміни в податковому законодавстві, з метою оцінки їх впливу на ризики підприємства. Збалансована система показників (Balanced Scorecard): включення податкових ризиків та їх впливу на фінансові показники підприємства до загальної системи стратегічного управління. Використання сучасного програмного забезпечення

дозволяє автоматизувати процес діагностики ризиків і податкового планування, що підвищує точність прогнозів і знижує витрати на адміністрування. Переваги використання програмного забезпечення - це автоматизація рутинних процесів, скорочення часу на збір і обробку даних, що дозволяє зосередитися на аналітичних завданнях. Прогнозування та моделювання мають програмні рішення, такі як ERP-системи (наприклад, SAP, Oracle) та можуть моделювати різні фінансові і податкові сценарії, дозволяючи оцінити вплив ризиків на майбутні фінансові показники. Аналіз великих обсягів даних (Big Data) - це інструменти для аналізу великих масивів фінансових даних та виявлення трендів і аномалій, які можуть вказувати на податкові або фінансові ризики. Інтеграція з іншими бізнес-процесами відбувається, коли програмне забезпечення дозволяє інтегрувати податковий менеджмент з іншими функціями компанії, такими як бухгалтерський облік, фінансове планування та управління ризиками.

Основні види програмного забезпечення для інтеграції діагностики ризиків і податкового планування слідує: ERP-системи (Enterprise Resource Planning); інтегровані системи управління підприємством, такі як SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, які дозволяють автоматизувати фінансове планування, управління ризиками та податкову звітність. Програмне забезпечення для управління ризиками (Risk Management Software). Наприклад, SAS Risk Management, MetricStream, які дозволяють ідентифікувати, оцінювати та мінімізувати ризики, включаючи податкові. Програмне забезпечення для податкового комплаєнсу (Tax Compliance Software). Такі рішення, як Avalara, Thomson Reuters ONESOURCE, призначені для управління податковими деклараціями, звітністю та дотриманням законодавства. Процес інтеграції діагностики ризиків і податкового планування, а також визначення основних фінансових та податкових ризиків, що можуть вплинути на діяльність підприємства необхідно контролювати. При аналізі та оцінці ризиків, засобів для оцінки ймовірності та потенційного впливу ризиків на підприємство на основі результатів діагностики ризиків розробляється стратегія податкового планування, яка враховує виявлені ризики. Інтеграція програмного забезпечення для автоматизованого аналізу, прогнозування та управління ризиками та податковими зобов'язаннями. Потребує постійного моніторингу фінансових показників та податкових зобов'язань, коригування стратегії залежно від змін зовнішнього середовища або законодавства. Підвищення ефективності управління завдяки комплексному підходу, коли компанія може краще контролювати свої фінансові ризики і податкові зобов'язання, мінімізуючи витрати та рання ідентифікація податкових ризиків дозволяє уникнути штрафів і санкцій з боку податкових органів. Інтегрований підхід дозволяє створити фінансово стабільне підприємство, яке зможе ефективно реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі. Інтеграція діагностики ризиків і податкового планування є важливою складовою управління фінансовою стійкістю підприємства. Фінансова стійкість підприємства є комплексним показником, який

характеризує здатність компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, підтримувати стабільну діяльність у довгостроковій перспективі та ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики. Вона залежить від різних факторів, які можна класифікувати на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні фактори фінансової стійкості

Наведемо фінансово-економічні фактори. Структура капіталу, як співвідношення власних і позикових коштів. Підприємства з високим рівнем власного капіталу мають кращу фінансову стійкість, оскільки менше залежать від зовнішнього фінансування. Платоспроможність і ліквідність - це здатність підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності (поточна, швидка та абсолютна ліквідність) є важливими індикаторами фінансової стійкості. Прибутковість - рівень рентабельності підприємства визначає його здатність генерувати достатній обсяг прибутку для покриття витрат і забезпечення стабільного розвитку. Грошові потоки повинні бути збалансовані за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Негативний чистий грошовий потік може свідчити про проблеми з фінансовою стійкістю.

Високий рівень дебіторської заборгованості може свідчити про проблеми з грошовими потоками, а велика кредиторська заборгованість — про залежність від позикових коштів. Швидкість обертання матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, висока оборотність свідчить про ефективне використання ресурсів підприємства. Високий рівень постійних витрат може знижувати гнучкість підприємства та його здатність адаптуватися до змін. Великі та диверсифіковані підприємства зазвичай мають більшу стійкість, оскільки ризики розподілені між різними напрямками діяльності. Ефективна структура управління та наявність кваліфікованого персоналу сприяють підвищенню фінансової стійкості. Підприємства з сильною корпоративною культурою мають кращу внутрішню комунікацію, що позитивно впливає на фінансову стабільність. Економічні фактори, де фінансова стійкість підприємства значною мірою залежить від макроекономічної ситуації, такої як рівень ВВП, інфляція, валютні коливання, процентні ставки. Висока конкуренція на ринку може впливати на рівень доходів і рентабельність підприємства, що знижує його фінансову стійкість. Зміни в податковому законодавстві або збільшення податкових ставок можуть суттєво вплинути на фінансовий стан підприємства. Зміни в законодавстві, політична нестабільність або економічні санкції можуть вплинути на діяльність підприємства та його фінансову стійкість. Стабільність правової системи, рівень захисту прав власності та прозорість судової системи мають вплив на інвестиційну привабливість та фінансову стійкість. Соціальні фактори - зміни в демографічній структурі. Демографічні зміни також можуть впливати на ринок праці, купівельну спроможність населення та споживчі переваги. Зміни в суспільних цінностях, попиті на певні види продукції або послуг відображаються на фінансовій стабільності підприємства. Підприємства, які не вкладають кошти в інновації та оновлення

виробництва, можуть втратити конкурентоспроможність і, як наслідок, фінансову стійкість.

Інші фактори фінансової стійкості, такі як імідж та ділова репутація сприяють підвищенню кредитоспроможності підприємства, доступу до дешевших кредитних ресурсів та укладанню вигідних контрактів, наявності надійних ділових партнерів і стабільних постачальників, що дозволяє підприємству уникнути перебоїв у постачанні матеріалів і продукції, а це зменшує ризики фінансової нестабільності. Наявність різноманітних фінансових ризиків, таких як валютний, кредитний, ризик ліквідності тощо, значно впливають на фінансову стійкість підприємства. Їх правильне управління є критично важливим для забезпечення стабільної роботи компанії.

Діагностика фінансових ризиків і кризового стану при податковому плануванні є важливим інструментом управління для підтримки фінансової стабільності підприємства. Існує кілька методів для розв'язання цієї задачі, які можуть застосовуватись окремо або в комбінації для більш глибокого аналізу. Перша група - методи фінансового аналізу. Серед них, коефіцієнтний аналіз передбачає оцінку таких показників, як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, платоспроможність. Коефіцієнти ліквідності (поточна, швидка, абсолютна), рентабельності (рентабельність активів, власного капіталу) та фінансової стійкості (співвідношення позикових і власних коштів). Аналіз фінансових потоків відтворює аналіз руху грошових коштів за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю для визначення можливих проблем з ліквідністю. Аналіз тенденцій (Trend Analysis) створюється із дослідження динаміки змін фінансових показників протягом певного періоду для виявлення негативних тенденцій. Моделі прогнозування фінансових ризиків та кризового стану представлені Моделлю Альтмана (Z-Score), яка використовується для прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Враховує такі показники, як робочий капітал, нерозподілений прибуток, прибуток до сплати податків, ринкова вартість капіталу та загальна сума активів. Модель Ліса - це модифікована модель прогнозування банкрутства, яка враховує галузеву специфіку підприємства. Модель Таффлера застосовується для прогнозування фінансових труднощів підприємств у промисловому секторі. Враховує рентабельність активів, коефіцієнт покриття процентних виплат, ліквідність, оборотність активів. Методи сценарного аналізу відображають аналіз чутливості (Sensitivity Analysis), який досліджує, як зміна ключових параметрів (наприклад, ставки податку, обсягу продажів) вплине на фінансові результати підприємства. Стрес-тестування (Stress Testing): моделювання екстремальних сценаріїв, таких як різке підвищення податкових ставок або введення нових податків, для оцінки їх впливу на фінансовий стан підприємства. Аналіз сценаріїв (Scenario Analysis) – це розробка різних сценаріїв розвитку подій і оцінка їх впливу на підприємство, включаючи сценарії з різним рівнем податкових зобов'язань. Методи оптимізації податкового планування складається з методу податкового аудиту щодо регулярної перевірки відповідності податкових

зобов'язань підприємства чинному законодавству, виявлення податкових ризиків, пов'язаних із недотриманням законодавства, і коригування податкової політики. Метод управління податковими ризиками передбачає оцінку ймовірності та можливих наслідків податкових ризиків, розробку планів дій для мінімізації цих ризиків. Метод податкової оптимізації із використанням податкових пільг, знижок, податкових канікул для зменшення податкового навантаження. Методи комплексної оцінки податкових ризиків представляє метод SWOT-аналізу, як оцінка сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, пов'язаних із податковим середовищем підприємства. Метод аналізу фінансових коефіцієнтів, який застосовується для комплексної оцінки фінансової стійкості підприємства та виявлення податкових ризиків. Багатокритеріальний аналіз - врахування різних показників ризику (ймовірність, наслідки, швидкість реакції) для визначення найбільш критичних податкових ризиків. Методи структурного податкового планування, а саме використання холдингових структур: оптимізація податкових зобов'язань через розподіл доходів між дочірніми компаніями в різних юрисдикціях. Трансфертне ціноутворення із встановленням цін на товари та послуги між пов'язаними сторонами таким чином, щоб знизити загальний рівень оподаткування. Автоматизовані системи діагностики та планування із використанням спеціалізованого програмного забезпечення для фінансового аналізу та податкового планування (наприклад, SAP, 1С). Автоматизовані системи моніторингу податкових змін і аналізу їх впливу на бізнес-процеси підприємства. Кожен з методів має свої переваги та недоліки і може використовуватись залежно від специфіки підприємства, галузі та ринкових умов. Для ефективного управління фінансовими ризиками та кризовим станом доцільно застосовувати комплексний підхід, який включає кілька методів діагностики та податкового планування. Наведемо основні інструменти мінімізації податкових ризиків: податковий аудит, впровадження податкового комплаєнсу, структурування бізнесу, оптимізація податкових платежів, застосування податкових угод. Податковий аудит зосереджений на регулярній перевірці фінансових звітів на предмет відповідності податковому законодавству. Впровадження комплаєнсу має на увазі процедури, які забезпечують відповідність діяльності підприємства вимогам податкового законодавства. Структурування бізнесу дозволяє використання

офшорних компаній, холдингових структур для мінімізації податкових зобов'язань.

Висновки. Оптимізація податкових платежів запроваджує використання пільг, знижок та податкових канікул для зменшення податкового навантаження. Застосування податкових угод: Використання угод про уникнення подвійного оподаткування між країнами. Загалом, наукові дослідження у цій сфері базуються на аналізі впливу податкових ризиків на фінансовий стан підприємств та розробці методик і стратегій для їх мінімізації. Оптимізація податкових зобов'язань допомагає знизити витрати компанії та підвищити її фінансову ефективність, але потребує детального планування і дотримання всіх законодавчих вимог.

Список літератури

1. *Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI* [Електронний ресурс] – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. *Податкове консультування: навч. посіб. / Ф.П. Ткачик* – Тернопіль: Вектор, 2015. – 252 с.
3. *Основи оподаткування: навч. посіб. / А.І.Крисоватий, О.Ю.Сидорович* - Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 234с.
4. *Економічний аналіз: навчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець.* – Житомир, 2003. – 680 с.
5. *Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник / Я. В. Самусевич, А. В. Височина.* – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 344 с.
6. Laffer Arthur B. The Laffer curve: Past, Present, and Future [Електронний ресурс] / Arthur B. Laffer // The Heritage Foundation. – 2004. – No. 1765. – 18 p.
7. Податкове планування як сфера юридичної практики / О. Степанюк / *Світ фінансів.* – 2015. – Вип. 1. – С. 71 – 78.
8. *Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів: наук. видання / Ю.Б. Іванов.* – Х.: ХНЕУ, 2006. – 240 с.

References (transliterated)

1. *Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.10 r. № 2755-VI* [Elektronnyi resurs] – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. *Podatkove konsultuvannia: navch. posib. [Tax consulting] / F.P. Tkachyk* – Ternopil: Vektor, 2015. – 252 p.
3. *Osnovy opodatkuvannia: navch. Posib [Basics of taxation] / A.I.Krysovatiy, O.Iu.Sydorovykh* - Ternopil: TNEU, 2012. – 234 p.
4. *Ekonomichniy analiz: navchalnyi posibnyk [Economic analysis: study guide] / F.F. Butynets.* – Zhytomyr, 2003. – 680 p.
5. *Podatkove planuvannia ta osnovy podatkovoi optymizatsii: navchalnyi posibnyk [Tax planning and the basics of tax optimization: a study guide] / Ya. V. Samusevych, A. V. Vysochyna.* – Sumy: Sumskiy derzhavnyi universytet, 2021. – 344 p.
6. Laffer Arthur B. The Laffer curve: Past, Present, and Future [Електронний ресурс] / Arthur B. Laffer // The Heritage Foundation. – 2004. – No. 1765. – 18 p.
7. Podatkove planuvannia yak sfera yurydychnoi praktyky [Tax planning as a field of legal practice] / O. Stepaniuk / *Svit finansiv* [The world of finance]. – 2015. – issue 1. – pp. 71 – 78.
8. *Problemy podatkovoho rehulivannia i planuvannia podatkovykh platezhiv: nauk. vydannia [Problems of tax regulation and planning of tax payments: science. edition] / Yu.B. Ivanov.* – Kharkiv: KhNEU, 2006. – 240 p.

Надійшла (received) 16.08.2024

Відомості про авторів / About the Authors

Юр'єва Ірина Анатоліївна (Yuryeva Irina) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри обліку і фінансів; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8159-7763>; Iryna.Yurieva@khp.edu.ua

Шевченко Роман Олександрович (Shevchenko Roman) – кандидат технічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», аспірант; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2215-7204>; roman.o.shevchenko@emmb.khp.edu.ua